

HOŘEČEK NAHOŘKLÝ PRAVÝ

Gentiana amarella
subsp. *amarella*

KDE ROSTE?

Vyhovují mu suché, travnaté, kamenité svahy a pastviny, krátkostébelné louky, vápencové lomy, lesní lemy, slunná místa.

CO JE MONITORING?

Monitoring je dlouhodobé sledování lokality:

- sčítání kvetoucích i sterilních rostlin
- mapování rostlinných a živočišných druhů
- sledování jevů, které by mohly lokalitu ohrozit

CO JE MANAGEMENT?

Jsou to konkrétní zásahy, které prospívají dané lokalitě nebo druhu:

- pravidelné kosení louky
- vyhrabávání biomasy a její odvoz
- rozrušování drnu
- odstraňování náletů

ZAJÍMAVOSTI

V ČR se dnes vyskytuje pouze 5 druhů hořečků, všechny jsou uvedeny v Červené knize (2012), jsou velmi vzácné, ubývající a ohrožené. Některé druhy jsou považovány za vymizelé.

Hořečky jsou na rozdíl od hořců dvouletky, vzácně letničky (hořce jsou trvalky) a koruny jejich květů mají třásnitě ústí (u hořců je hladké).

Český název je odvozen od vysokého obsahu hořkých látek v rostlinách, latinský název pochází od jména illyrského krále Gentia, který údajně odhalil léčivé vlastnosti rostlin.

Ve Francii se z květů hořečku nahořklého vyrábějí esence, které se používají v lidovém léčitelství při pocitech skleslosti a melancholie.

Vydal: ZO ČSOP Klenice, Zalužanská 1276, 293 01 Mladá Boleslav, tel.: 605 000 577, e-mail: info@csopklenice.cz, www.csopklenice.cz, www.facebook.com/ochranciklenice

Text: Pavla Bartková, Ing. Ivana Řířipová. Foto: RNDr. Antonín Kůrka, Mgr. Štěpánka Radíková, Milada Vrbová, RNDr. Karel Žák, CSc. Grafická úprava: Mgr. Lukáš Řířip

Výroba: Miroslav Horák – Region Design, e-mail: horak@horacio.cz

Vydáno: v roce 2016 v nákladu 500 ks

Informace o všech záchranných programech: www.zachranneprogramy.cz

Projekt Podpora propagace záchranných programů probíhá ve spolupráci s Beleco z. s. Projekt byl finančně podpořen v grantovém řízení Ministerstva životního prostředí a nemusí vyjadřovat stanoviska Ministerstva životního prostředí.

beleco

Ministerstvo životního prostředí

Hořečky

jsou němými a mizejícími svědky pravidelně obhospodařovaných luk a pastvin. Dříve jsme se s nimi setkali nejčastěji na obecních pastvinách. Nyní se už většinou vyskytují pouze ve zvláště chráněných územích, ale i tam, pokud jim není věnována náležitá péče, postupně mizí.

Hořeček nahořklý pravý je vzácná rostlinka naší přírody, zákonem zařazená mezi zvláště chráněné druhy v kategorii silně ohrožené, v Červeném seznamu patří mezi kriticky ohrožené druhy naší flóry.

ZÁKLADNÍ POPIS

Jde o velmi proměnlivý a evolučně mladý druh. Hořeček nahořklý pravý je nejčastěji 10–35 cm vysoká dvouletá bylina. Mívá 8–120 květů s trásnitým ústím korunní trubky. Květy jsou zpravidla pětičetné, modré až modrofialové, uspořádané ve vícetvárném vrcholíku. Od ostatních středoevropských druhů hořečků se hořeček nahořklý pravý odlišuje zejména velikostí květu pod 20 mm. Kvete od srpna do začátku října. Opyluje jej blanokřídlý a dvoukřídlý hmyz, možné je i samoopylení. Semena jsou malá (0,5 mm), umístěná v tobolkách, část semen vytváří v půdě semennou banku pro klíčení v dalších letech. Klíčení je vázané na symbiotické podhoubí.

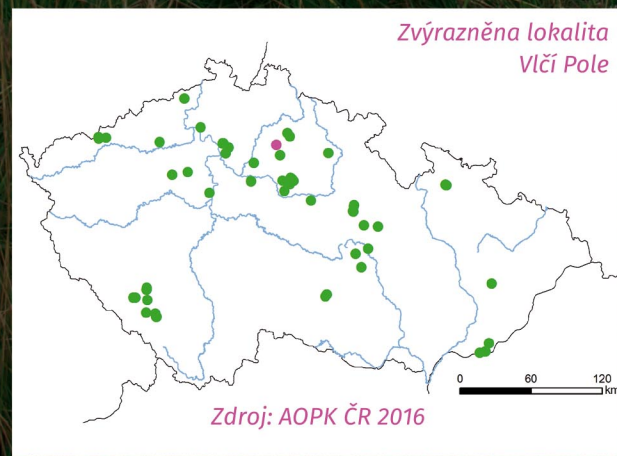

VÝSKYT V ČR

Počet historicky doložených lokalit je přes 400. V 50. a 70. letech 20. století jejich počet dramaticky poklesl až na dnešních 70 lokalit, z nichž pouze 30 lokalit je životaschopných.

LOKALITA VLČÍ POLE

V letech 1999–2005 hostilo toto území 87 až 350 kvetoucích rostlin hořečku nahořklého pravého hlavně v okrajích úvozové cesty, kolem které byla pole. Před 13 lety byla pole vyjmuta ze zemědělského půdního fondu, cesta rozorána a došlo zde k vysazení smrkového porostu. Hořečky byly naposledy zjištěny v roce 2005, následně z původních míst vymizely.

V roce 2016 členové ČSOP Klenice potvrdili výskyt několika exemplářů. Po dohodě s majitelem pozemku byl proveden asanační zásah a stanoven plán péče o toto výjimečné místo – jedná se totiž o jedinou lokalitu s výskytem hořečku nahořklého na Mladoboleslavsku!

CO JEJ OHROŽUJE?

- změny hospodaření v krajině, přetváření biotopů (ústup pastvy, zarůstání lokalit vysokým travním porostem, zalesňování)
- celkové okyselování prostředí (ovlivňuje klíčivost semen)
- eutrofizace prostředí způsobená např. nadměrným hnojením

